
Výsledky výzkumu – Domácí násilí za COVID-19: Je to o lidech?

Tisková zpráva, Praha – 22. října 2020

Výsledky výzkumu – Domácí násilí za COVID-19: Je to o lidech?

„Je to člověk od člověka“ – to je nejčastější věta, která zaznívá v okamžiku, kdy se výzkumnice [Dana Moree](#) z [Fakulty humanitních studií Univerzity Karlovy](#) a [Blanka Nyklová](#) ze [Sociologického ústavu AV ČR](#), v.v.i.a ptají policistů, sociálních pracovníků z OSPOD nebo Intervenčních center na fungování systému pomoci obětem domácího násilí.

Výzkum začal na jaře 2020 v době nouzového stavu a v první fázi se zaměřil na data od neziskových organizací (více [zde](#)). Výsledky naznačily velkou latenci domácího násilí a zároveň nekonzistenci v řešení jednotlivých případů ze strany institucí, jako jsou policie, OSPOD, intervenční centra a další pomáhající organizace. Právě proto se na ně a faktické fungování systému v létě 2020 zaměřila druhá fáze výzkumu.

System nefunguje konzistentně

Výsledky výzkumu mezi pomáhajícími institucemi potvrdily, že i za nárůstu intenzity domácího násilí za pandemické situace systém pomoci funguje nekonzistentně – situace obětí se tak často vyhodnocuje na každém místě jinak. To nepřispívá k celkové důvěře v instituce, což si uvědomují i někteří jejich zaměstnanci, ztěžuje to i orientaci v systému u často traumatizovaných obětí. Jednotlivé složky systému nicméně dokážou i za stávajících podmínek obětem pomáhat, pokud dobře využijí možnosti, které jim legislativa dává, jak se rovněž ukázalo ve výzkumu. Co výzkum ukazuje o jednotlivých institucích a jejich fungování za pandemie i obecněji?

Domácí násilí, nebo ojedinělý incident?

Z rozhovorů s policisty i policistkami vyplývá, že PČR se mnohde potýká s nedostatkem kvalifikovaného personálu. V řadě případů zejména nedostatek zkušeností komplikuje schopnost policistů vyhodnotit na místě, zda se jedná o domácí násilí či zda je skutečně na místě vyhodnotit situaci jako ojedinělý incident. Z výzkumu vyplývá, že násilí je lépe podchyceno tam, kde PČR zůstane s rodinou ve styku a zapojí do monitorování či řešení situace další složky, např. OSPOD, intervenční centrum či neziskovou organizaci. Podstatnou roli rovněž sehrává proaktivní přístup nadřízených, kteří mohou, ale ne vždy skutečně revidují veškerá hlášení, kde by se o domácí násilí mohlo jednat. Zároveň je třeba upozornit na nebezpečí redukce domácího násilí pouze na tu jeho podobu, která opodstatňuje případné trestní stíhání – o domácí násilí se jedná daleko dříve, než takto eskaluje a ve zdánlivě jemnější podobě může trvat i řadu let s trvalými zdravotními, psychickými i ekonomickými dopady na oběť.

Aktivita pomáhá

I u případů, jež řeší OSPOD, tedy tam, kde se domácí násilí děje v přítomnosti dětí, výzkum ukázal, že lépe fungují proaktivní pracoviště, která se i během nouzového stavu snažila udržovat styky s rodinami, u nichž předpokládala možnost nárůstu násilí, případně preventivně navštěvovala lokality, kde nárůst násilí předpokládala. Relativně kriticky byla hodnocena spolupráce s přetíženými Úřady práce i skutečnost, že sociální dávky i dávky v hmotné nouzi byly v době nouzového stavu vypláceny mnohdy se značným zpožděním, což velmi tíživě dopadá na osoby řešící situaci domácího násilí, na nichž jsou často závislé děti.

Analýza rozhovorů s terapeutickými pracovníky, ať už v rámci intervenčních center či projektů zaměřených na pomoc rodinám procházejícím akutním konfliktem, ukázala, že během a po skončení první vlny epidemiologických opatření docházelo a dochází k extrémnějším útokům ze strany osob, jež se chovají agresivně, a zároveň lze odhadovat, že dopady násilí budou za nejisté společenské situace vážnější.

Tabu, kritika a přetíženost

Napříč systémem se ukazuje tabuizace sexualizovaného násilí, o jehož časté přítomnosti ale zároveň většina odborných pracovníků a pracovníků systému pomoci nepochybuje. Lze konstatovat, že pro oběti domácího násilí je v současné době velmi obtížné o tomto typu násilí mluvit, byť jeho dopady bývají obzvláště ničivé.

Dalším styčným bodem je kritika přestupkového řízení, u něž řada případů domácího násilí končí – komise, jež přestupky vyhodnocují, nemají potřebné kompetence k posouzení spáchaného násilí a jeho následků. Postihy, které mohou uložit, navíc demotivují i deprimují oběti či jejich děti, které se rozhodly celou situaci řešit a naopak mohou posílit osoby, které se násilí dopouštějí.

Zároveň se potvrdila i potřeba zřízení dalších míst v azylových domech a jejich celková adaptace na krizovou situaci tak, aby nedocházelo k omezování pobytových a krizových služeb, ale naopak k jejich navýšení.

Ve světle trvající pandemické situace je třeba upozornit na přetrvávající přetíženost neziskových organizací poskytujících specializované služby obětem domácího a sexualizovaného násilí, jež fungují jako určitá záchytná síť pro ty, kdo stávajícím systémem propadají a zároveň umožňují své klientele zorientovat se v ne vždy přehledném systému tak, jak v místě jejich působení funguje, čímž reagují na nekonzistentnost systému.

O studijním programu:

Na výzkumu se podílel studijní program – Občanské společnosti FHS UK . Cílem programu je připravit odborníky na problematiku občanské společnosti a neziskového sektoru v ČR i v zahraničí. Studijní program je jediný nejen na UK, ale i v ČR. Pracoviště je oborově zaměřeno zejména na sociologii, ale vychází také z poznatků politologie, ekonomie, filosofie a antropologie. Ve studiu je kladen důraz na relevantní přístupy v teoriích občanské společnosti, v organizační teorii, mikrosociologii a v sociální politice, na metodologii sociologického výzkumu a na znalosti aktuální situace a praktických problémů v této oblasti. Více informací najdete zde: <https://ksos.fhs.cuni.cz/KOS-201.html>

Kontakty:

- Dana Moree, studijní program Občanské společnosti FHS UK, M: 728 979 852, dana.moree@fhs.cuni.cz
- Blanka Nyklová, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i., M.: 608 928 657, blanka.nyklova@soc.cas.cz
- Filip Poštulka, mediální zástupce FHS UK, M: 724 104 295, filip.postulka@fhs.cuni.cz

Text této tiskové zprávy, k němuž vykonává autorská práva Fakulta humanitních studií UK., je dostupný pod licenčními podmínkami Creative Commons Uvádějte autora 3.0 Česko. Užití textu na základě zákona tím není nijak omezeno, zúženo či limitováno.